

Problemen nog niet voorbij

Balans van extreme droogte moet nog worden opgemaakt

Begin november zijn de problemen als gevolg van de extreem lange en droge zomer op veel plaatsen nog niet voorbij. Cumelabedrijven die sterk afhankelijk zijn van het veehouderijloonwerk worstelen met te lage inkomsten. De balans van een extreme zomer.

Het neerslagtekort bedraagt begin november in Nederland nog steeds 296 millimeter, zo blijkt uit de cijfers van het KNMI. Het betekent dat het tekort weer onder dat van recordjaar 1976 ligt. Sinds april is het tekort gestaag toegenomen. Begin augustus werd een hoogtepunt bereikt, maar sindsdien is de situatie amper verbeterd. Voor loonwerkers is het in oktober goed nieuws, omdat het seizoen daardoor kan worden opgerekt. De werkzaamheden rondom het onderhoud van sloten, de grasoogst, groenbemesters en het bekalken van gronden en het bietenrooien kunnen vlot doorgaan. Er is geen sprake van modder, materiaal dat vast zit en medewerkers voor wie al geen werk meer is.

Liquide middelen misgelopen

Hoewel de trekkers nu kunnen doorrijden, was de situatie in de zomer heel anders en dat heeft zijn sporen nagelaten bij de bedrijven. Zo bereiken de cumelabedrijven vaak in mei het maximum in de benutting van de rekening courant. De grasoogst wordt daarna genoemd als belangrijkste bron om

de balans weer goed te krijgen. "Juist deze werkzaamheden leveren veel liquiditeit op, die we nu misgelopen zijn", zegt Wilma Hendriks van UniCom Oost. Het gaat dan om tienduizenden euro's per snede gras.

Na de tweede snede gras kwam de oogsttrein abrupt tot stilstand. Door de droge omstandigheden stopte de grasgroei en op diverse plaatsen brandde het gras compleet weg. Dit laatste speelde vooral op de hoge zandgronden. Het betekende voor loonwerkers dat de werkzaamheden in het gras stopten en er twee tot drie snedes gras werden gemist. Op enkele plaatsen kwam daar werk rondom landverbetering voor terug.

Een andere groep loonwerkers kreeg juist te maken met een ander soort werkzaamheden in reactie op de droogte. Zo werd hun hulp ingeroepen bij beregening en het verplaatsen van water. Uit onderzoek onder het ledenpanel van CUMELA Nederland blijkt dat er naar schatting tussen de € 2000,- en € 20.000,- extra inkomsten zijn behaald. Dit zijn inkomsten uit de extra werkzaamheden.

Een veel grotere groep loonwerkers profiteerde ervan dat er veel meer werk was in het grondverzet. Voor dit werk waren de droge omstandigheden juist positief. Geholpen door de aantrekkende economie leverde het in de zomerperiode meer werk op. Daarbij slaagde de ene loonwerker er in zoveel te verdienen in het grondverzet dat de verliezen in agrarisch loonwerk konden worden gecompenseerd, maar lukte dat de ander niet. Het onderstreept de grote verschillen tussen de bedrijven.

Vergelijkbaar met MKZ-crisis

André de Swart, adviseur bedrijfskundige zaken van CUMELA, zegt dat 2018 kan worden vergeleken met de periode rondom de MKZ-crisis. "Toen kon er niets en mocht er niets, nu was er niets", zegt hij. Niet alle loonbedrijven werden er overigens even hard door getroffen. De vragen dan zijn "Treft het jou?" en "Treft het jou hard?".

Op het eerste gezicht lijkt de vergelijking met de MKZ-crisis wat te groot aangezet, maar het ledenpanel maakt duidelijk dat dit helemaal niet overdreven is. Zo geeft 59 procent van de bedrijven aan werk gemist te hebben. De inkomstenderving wordt geraamd op € 7500,- tot € 120.000,-. Van de groep die inkomsten misliep, verwacht 33 procent de inkomsten dit jaar nog wel te behalen, maar zeventien procent rekent erop dat de verliezen nog verder zullen oplopen.

Zorgen over de inkomsten

Hoewel september en oktober relatief goed uitpakten en het personeel gemakkelijk aan het werk kon worden gehouden, geldt dit niet voor de zomermaanden. In een normaal jaar worden er dan juist veel uren en overuren gemaakt. Nu zijn de meeste loonwerkers tevreden als ze er in slaagden het personeel aan het werk te houden. Waar dat niet lukte, waren alternatieve maatregelen nodig, zoals verplicht een extra week vakantie.

Wat echter een oplossing was voor de zomermaanden, kan zich in de winter tegen de loonwerkers gaan keren. Elk jaar is het weer spannend hoe lang er geen werk voor het personeel is, maar dit seizoen is het op agrarische loonbedrijven extra spannend. Dit doordat er amper overuren zijn om op de dagen zonder werk personeel vrij te geven. Dat houdt in dat er op die dagen kosten moeten worden gemaakt, terwijl er amper of geen inkomsten tegenover staan. Die zorgen worden toegevoegd aan de spanning die bij diverse loonwerkers al bestaat over de balans. Is er voldoende ruimte op de rekening courant gemaakt om de winter door te komen?

Ook Gerrit Westerveld van loonbedrijf Westerveld in Breenbroek vraagt zich af hoe zijn bedrijf de winter door komt. Het verkrijgen van extra ruimte in de rekening courant is lastig, zo geeft hij aan. "Verlies wordt niet gefinancierd", zegt hij. Voor loonwerkers die zich richten op melkveehouders duikt er nog een ander probleem op en dat zijn rekeningen die later worden betaald. Doordat deze groep te maken heeft met de introductie van het stelsel van fosfaatrechten is er wanneer ze investeren in deze rechten een nieuwe kostenpost bij gekomen. Dat kan ten koste gaan van de betaling van andere posten. Tegelijkertijd staat een groep veehouders er niet goed voor, waardoor er rekeningen misschien

helemaal niet zullen worden betaald. Het is dan zaak om kort op de betalingen te zitten, stelt De Swart. "Begin november zijn er niet direct bedrijven die failliet dreigen te gaan", schetst hij. Dit is mede te danken aan de goede jaren die de loonwerkers achter de rug hebben. Wat ook helpt, is dat er de laatste jaren veel is geïnvesteerd, waardoor er ruimte is om investeringen uit te stellen. Bij een heel enkel bedrijf moeten er onder druk van de bank maatregelen worden genomen in de vorm van verkoop of staking. De droogte is daar veelal niet de hoofdoorzaak van, maar eerder een laatste tegenslag die het bedrijf niet meer kan opvangen.

Selecte groep bedrijven

Slechts een beperkte groep bedrijven met de focus op agrarisch loonwerk heeft echt last van de gemiste inkomsten als gevolg van de droogte, zo verwacht Dieuwier Heins, adviseur bedrijfskundige zaken bij CUMELA Nederland. "Binnen die groep is er dan weer een selecte groep die het risico loopt in de problemen terecht te komen. Het is lastig om precies te zeggen om hoeveel bedrijven het gaat. De cijfers van 2017 laten wel zien dat vijf tot tien procent van de loonbedrijven 2018 begon met een krappe liquiditeit en een mindere vermogenspositie. Wordt dit doorgerekend naar de agrarische loonbedrijven, dan komt dat neer op ongeveer dertig tot zestig bedrijven. Van die groep zal een aantal bedrijven door de droogte in de problemen zijn terechtgekomen."

Het volgende belangrijke ijkpunt voor de bedrijven wordt het voorjaar. Dan wordt veelal de ruimte in de rekening courant maximaal benut. "Het is belangrijk dat bedrijven juist nu tijdig in overleg treden met de bank", adviseert Heins. Het is volgens hem ook de reden waarom het nu belangrijk is de balans op te maken en een schatting te maken van de resultaten. "Wanneer een ondernemer op tijd gaat praten met de bank en kan laten zien dat het bedrijf verder goed draait, is de bank bereid om te helpen", zegt hij. Iets wat lastig wordt wanneer een ondernemer er pas in april of mei achter komt dat er geen geld meer is. Het wordt nog moeilijker wanneer een bedrijf al langer worstelt met tegenvallende cijfers.

Zowel Heins als De Swart geeft aan dat bedrijven die echt in de problemen terecht dreigen te komen zich kunnen melden bij CUMELA Nederland. "Als ze meer hulp nodig hebben, kunnen wij helpen. Ook in het verleden hebben wij via gesprekken met de bank kunnen ondersteunen", zegt Heins. Wanneer het nodig is, kan CUMELA ook op sectorniveau met banken in gesprek gaan.

TEKST: Herma van den Pol

FOTO'S:

De mesttrailers van cumelabedrijf A. van Zuilen kregen op Texel een andere functie. Ze werden namelijk ingezet voor het transport van water.

Het zoete water werd per schip aangevoerd en opgeslagen in mestbassins of mestzakken.